

MEDELANDEN FRÅN
SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGEN

ARGÅNG XVI
N:R 22

DEN 9 MARS
1931

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: REINHOLD NAUCLÉR

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS
VERKSAMHET UNDER ÅR 1930.

SKRIVELSER TILL BEHANDLING

VID

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS
ORDINARIE STÄMMA DEN 18 MARS 1931

STYRELSENS BERÄTTELSE FÖR ÅR 1930

REVISORERNAS BERÄTTELSE FÖR ÅR 1930

VALKOMMITTÉNS FÖRSLAG TILL KANDIDATER VID DE
ENLIGT STADGARNAS § 16 FÖRESKRIVNA VAL

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS AVDELNINGARS
ÅRSBERÄTTELSE FÖR ÅR 1930

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS FASTIGHETS-AKTIE-
BOLAGS STYRELSE- OCH REVISIONSBERÄTTELSE
FÖR ÅR 1930

Med detta häfte följer en bilaga.

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS HANDLINGAR. 234

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS VERKSAMHET UNDER ÅR 1930.

Till Svenska Teknologföreningen.

Styrelsen för Svenska Teknologföreningen får härmed avgiva berättelse över föreningens verksamhet under år 1930.

1. Ledamöter.

Den ekonomiska kris, som under det gångna året inträtt inom affärlivet och som särskilt hårt drabbat vissa industriföretag, har dessbättre icke tillsvidare gjort sig särskilt märkbar beträffande rekryteringen till Svenska Teknologföreningen. En följd av att Tekniska Högskolans studentkår tagit sitt med S. T. F:s kraftiga medverkan tillkomna kårhus i besittning, i det att studentkårens olika sammankomster icke längre komma att hållas i föreningen — utom kanske vissa danstillställningar — är att föreningen går miste om ett tidigare i budgeten ingående hyresbelopp, som dock icke är av så stor betydelse. Allvarigare är måhända att studenterna icke på ett tidigt stadium bli lika hemvana på gamla T. 1. som förr. Det är av vikt att alla avdelningar inom föreningen samverka för att som ersättning animera de nya teknologerna till att besöka föreningens och avdelningarnas sammanträden — så långt utrymmet räcker.

Antalet under året nyinträdda ledamöter uppgår till 122 st., varav 73 st. förutvarande medlemmar av Tekniska Högskolans studentkår, vilka vunnit ledamotskap genom anmälan enligt stadgarnas § 4.

Härtill kommer, att 10 st. förutvarande ledamöter återinträtt i föreningen.

Genom döden har föreningen, såvitt känt, förlorat 28 ledamöter under år 1930, nämligen:

LILLIEHÖÖK, CARL JOHAN FREDRIK MALCOLM, civilingenjör,
f. d. professor.
AGRI, STEN AXEL LUDVIG, bergsingenjör.
SVENSSON, SVEN VIKTOR, ingenjör.
ELLGAR, ANDERS DANIEL, civilingenjör.
ANÉR, JOHN HJALMAR, major.
EKMAN, FREDRIK GUSTAF, fl. dr.
HERLENIUS, AUGUST, kabinettskammarrherre.
ERDTMAN, JOHAN HERMAN, 1:e fartygsinspektör.
TORNBORG, SVANTE HERMAN, civilingenjör.
PLYM, CARL EINAR, civilingenjör.
LINDBERG, ADAM WILHELM THORE, brukspatron.
SOMMERFELT, HARALD WILHELM, ingenjör.
KULLBERG, AXEL EDVARD, ingenjör.
LÜDERS, OSKAR KARL OLOF FOLKE, civilingenjör.
BORGMAN, CARL AXEL, linjeingenjör, civilingenjör.
CLASON, ISAK GUSTAF, professor.
ISAKSON, CARL JOHAN ALBERT, skeppsbyggeriinspektör.
TELLANDBR, GUNNAR RICHARD, civilingenjör.
WESTIN, OSCAR EDVARD, f. d. professor.
BAGGE, FREDRIK VALDEMAR ISIDOR, civilingenjör, f. d.
disponent.
GRILL, JOHN ANTHONY, disponent.
LAMM, OSCAR LUDVIG J:r, f. d. direktör.
BAGGE, AUGUST WILHELM, civilingenjör.
KLEMMING, WILHELM EDVARD, arkitekt.
GRALE, GÖSTA JACOB GUSTAFSON-, kapten.
TIBELL, HARALD OSCAR, civilingenjör, disponent.
v. FRIESEN, LENNART C. G., bergsingenjör.
BOLINDER, ERIK AUGUST, ingenjör.

Stadgad årsavgift har erlagts av 2 843 st. ledamöter.
Av dessa voro 1 404 st. bosatta i Stockholm med omnejd,
1 214 st. annorstädes i Sverige och 225 st. i utlandet.

Vid utgången av år 1930 var antalet ständiga ledamöter
95 st. och hela antalet röstberättigade ledamöter
uppgick till 3 117 st.

2. Styrelse och funktionärer.

Föreningens styrelse har under år 1930 utgjorts av:

Ordinarie ledamöter

av Föreningen å stämma valda:

NAUCKHOFF, SIGURD A. G:SON, direktör, föreningens ordförande, 29.¹
MALM, S. ERIK, disponent, förste vice ordförande, 29.
EKWALL, AXEL, överingenjör, andre vice ordförande, 29.
KREÜGER, HENRIK, professor, 30.
LINDHAGEN MANNE, direktör, 30.
WESTERBERG, STEN A:SON, direktör, 30.

av Avdelningarna valda:

AFZELIUS, BENGT, professor, 28. NOTHIN, ERIK, byråingenjör, 30. Valda av avdelningen för Mekanik.
FORSSBLAD, NILS, överingenjör, 30. HOLMGREN, ARVID, byrådirektör, 30. Valda av avdelningen Svenska Elektroingenjörsföreningen.
AHLBERG, HAKON, arkitekt, 30. GAHN, WOLTER, arkitekt, 30. Valda av avdelningen Svenska Arkitektföreningen.
SERRANDER, MAURITZ, major, 30. VON GREYERZ, W., major, 30. Valda av avdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonst.
BENEDICKS, CARL, professor, 30. HULTMAN, G. H., överingenjör, 30. Valda av avdelningen för Kemi och Bergsvetenskap.
TOLLÉUS HUGO, civilingenjör, 28. HERLIN, TORE, marindirektör, 30. Valda av avdelningen för Skeppsbyggnadskonst.
DAHL, HJALMAR O., professor 28. BORELIUS, G., professor, 30. Valda av avdelningen för Teknisk Undervisning.

Suppleanter

av Föreningen å stämma valda:

LILJEGREN, J. FREDRIK, maskindirektör, 28.
WAHRGREN RAGNAR, direktör, 29.

¹ Årtal efter namnet anger innehavarens första år i befattningen.

ERIKSSON, KARL E., överingenjör, 29.
 HJORTH, RAGNAR, byggnadsråd, 30.
 VELANDER, EDY, civilingenjör, 30.

av Avdelningarna valda:

LUNDBORG, BROR, överingenjör, 30. Vald av avdelningen för Mekanik.
 FREDÉN, FILIP, överingenjör, 30. Vald av avdelningen Svenska Elektroingenjörsföreningen.
 MARKELIUS, SVEN, arkitekt, 30. Vald av avdelningen Svenska Arkitektföreningen.
 BOLINDER, NILS, byråchef, 30. Vald av avdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonst.
 CARLBORG, HARALD, förste byråingenjör, 30. Vald av avdelningen för Kemi och Bergsvetenskap.
 LJUNZELL, NILS, civilingenjör, 30. Vald av avdelningen för Skeppsbyggnadskonst.
 FELLENIUS, W., professor, 30. Vald av avdelningen för Teknisk Undervisning.

Vidare hava funktionerat som:

Revisorer

Ordinarie:

GUSTRIN, AXEL, förste byrådirektör, 28.
 ALMQVIST, HARALD, civilingenjör, 30.
 JANSSON, G. HERMAN, kapten, 30.

Suppleanter:

WÆRN, FREDRIK, civilingenjör, 28.
 GUSTAFSSON, EMIL, bergsingenjör, 30.

Ceremonimästare:

WRETLIND, E. PAUL, direktör.

v. Ceremonimästare:

BENTZ, STELLAN, direktör.

3. Sammanträden.

Antalet sammanträden inom föreningen har under år 1930 uppgått till 54, nämligen årsmötet i Stockholm den 12—14 juni, 2 stämmor, 3 allmänna sammanträden med föreningen i dess helhet och 48 avdelningssammanträden, sålunda fördelade:

Avd:na för Mekanik och Väg- o. Vattenbyggnadskonst samt Svenska Elektroingenjörsföreningen gemensamt	1 st.
Avd. för Mekanik	7 »
» Svenska Elektroingenjörsföreningen	11 »
» Svenska Arkitektföreningen och Avd. för Väg- och Vattenbyggnadskonst	2 »
» Svenska Arkitektföreningen	7 »
» för Väg- och Vattenbyggnadskonst	7 »
» » Kemi- och Bergsvetenskap	9 »
» » Skeppsbyggnadskonst	2 »
» » Teknisk undervisning	2 »

I ovanstående äro inräknade avd:s för Mekanik årsmöte den 25 okt., Svenska Elektroingenjörsföreningens högtidssammanträde den 17 okt., Svenska Arkitektföreningens högtidssammanträde den 21 febr. samt avd:s för Väg- och Vattenbyggnadskonst årsmöte den 10 nov.

Föreningens styrelse har under året sammanträtt 10 gånger. Dessutom har styrelsen haft en sammankomst med ett antal särskilt inbjudna personer, varvid diskuteras vissa organisationsfrågor i samband med det industriella standardiseringsarbetet.

4. Kommittéer.

Av nedanstående sammanställning framgår, vilka kommittéer inom föreningen, som under år 1930 avslutat sin verksamhet, resp. vid årets slut ännu fungerade:¹

1. *Avslutade under år 1930.*

	Avd.	Tills. år.
Kommittén för teknisk upplysningsverksamhet	Styr.	1925

¹ Kommittéer och delegationer för beredande av föreningens eller avdelningarnas inre angelägenheter äro i regel här ej medtagna.

	Avd.	Tills. år
Kommittén för granskning av förslag till omorganisation av K. Patent- och Registreringsverket	Styr.	1930
Kommittén för prövning av förslag om enhetlig terminologi för självkostnadsberäkningar	Styr. M. E. A. V. K.-B., S. T.	1928
Kommittén för normalbestämmelser för murtegel	Styr. A. V.	1929
Standardkommitté för rör och rörflänsar	M.	1930
Kommittén för intern. arkitektkongress i Budapest 1930	A.	1929
Nitstandardiseringskommittén	V.	1930
Delegerade för frågan om Sveriges deltagande i Intern. unionen för ren och tillämpad kemi (tills. med delegerade för andra svenska sammanslutningar)	K.	1930
2. <i>Ännu fungerande vid utgången av år 1930.</i>		
Kommittén för statistik ang. ingenjörers arbetsförhållanden m. m.	Styr.	1925
Kommittén för ärenden ang. organisation och industriell ekonomi	Styr.	1926
Vagntippningskommittén	Styr.	1929
Ingenjörsanställningskontraktkommittén	Styr.	1929
Kommittén för frågan om den högre lantmäteriuundervisningens ordnande	Styr. V. T.	1929
Kommittén för utarbetande av ordlista inom hiss- och transporttekniken	M.	1922
Normkommittén för provning av ånganläggningar (med 5 subkommittéer)	M.	1925
Normkommittén för provning av förbränningsmotoranläggningar	M.	1925
Normkommittén för provning av vattenturbiner och pumpar (med 2 subkommittéer)	M.	1925
Normkommittén för provning av kompressorer och fläktar	M.	1925
Kommittén för ånga av mycket höga tryck (tills. med I. V. A. m. fl.)	Styr., M. K.-B.	1924

	Avd.	Tills. år
4 st. standardiseringskommittéer, nämligen:		
för konstruktionsfrågor	M.	1923
» verkstads- och verktygsfrågor	M.	1923
» skruvar och muttrar	M.	1923
» toleransfrågor	M.	1923
Svenska Elektriska kommittén (med 3 subkommittéer)	E.	1907 (1927)
Kraftledningskommittén	E.	1911
Överströmskommittén	E.	1912
Byggnadsåskledarekommittén	E.	1921
Oljenormkommittén (tills. med Sv. Elektrikersfören. (SEF kommission N:r 5))	E.	1924
Radiokommittén	E.	1925
Mättransformatorkommittén	E.	1926
Jorduppvärmningskommittén	E.	1929
Arkitekturtävlingskommittén	A.	1929
Kommittén för samarbete mellan svenska arkitektföreningarna (tills. med andra fören.)	A.	1930
Kommittén för svensk arkitekturutställning i New York 1931 (tills. med Sverige-Amerika-stiftelsen)	A.	1930
Järnkonstruktionskommittén	V. A.	1930
Väg- och Vattenbyggnadstaxekom:n (för omarbetning av handbok II)	V.	1923
Kommittén för utredning om kompetens för mätningsman i stad	V.	1924
Byggherre-Konsulterande-ingenjör-Entreprenörkommittén (Entreprenadkom:n)	V.	1928
Fönsterglaskommittén	H., K.-B.	1925
Filmförordningskommittén	K.-B., A. V.	1930

5. Samarbete med andra tekniska föreningar m. m.

Samarbetet med övriga nordiska länders ingenjörsföreningar har varit ganska livligt. Föreningen har genom fyra personer med ordföranden i spetsen representerats vid Tekniska föreningens i Finland 50-års jubileum i mars, i samband varmed även hölls ett sammanträde av sam-

arbetsdelegerade, samt genom ordföranden och sekreteraren vid Den Norske Ingeniörförenings landsmöte och dess Bergens-avdelnings 50-års jubileum i Bergen den 22—24 aug. Från svensk sida hava anordnats föredrag hos Tekniska föreningen i Finland av professor E. Hubendick, samt hos Den Norske Ingeniörförening och Dansk Ingeniörförening av hamndirektör Sal. Vinberg. Svenska Teknologföreningen har däremot icke under år 1930 haft nöjet mottaga någon föredragshållare från de skandinaviska systerföreningarna, men väntas sådana under år 1931.

Efter inbjudan av American Society of Mechanical Engineers att låta sig representeras vid nämnda sammanslutnings högtidlighållande i New York och Washington av dess 50-års jubileum i april uppdrog S. T. F:s styrelse åt professor T. LINDMARK med direktör V. NORDSTRÖM såsom suppleant att företräda föreningen vid detta tillfälle och därvid i samråd med representanter för resp. samarbetande föreningar i Danmark, Finland och Norge lämna en exposé över den tekniska utvecklingen i Norden under senaste femtio år. Uppdraget fullgjordes av direktör Nordström. Bidrag till exposéen lämnades av brandinspektör P. Vinding för Danmark, professor B. Wuolle för Finland och ingenjör R. Lund för Norge.

Svenska Teknologföreningen representerades vid världskraftkonferensens sektionmöte i Berlin av professor HJ. DAHL, vid 6:te internationella vägkongressen i Washington av direktör E. P. WRETLIND, vid konstituerande av Intern. Vereinigung für Brückenbau und Hochbau i Lugano den 4 april av byråingenjör R. KOLM, vid Int. Congr. de Mines & Metallurgie i Brussel av överingenjör E. SIEURIN. Svenska Arkitektföreningen var även företrädd vid XII. Internationella arkitektkongressen i Budapest.

I den Internationella Elektriska Kommissionens kongress i Stockholm i juli deltog S. T. F. genom den Svenska Elektriska kommittén, varjämte Svenska Elektroingenjörföreningen medverkade som värd vid en bankett å Salt-sjöbaden.

I Svenska Väginstitutets direktion representerades föreningen av byråchefen, major NILS BOLINDER och civilingenjör NILS WIBECK.

6. Medlemskap i andra föreningar m. m.

Föreningen har under 1930 varit korporativ medlem i Intern. Verband für gewerb. Rechtsschutz; Assoc. perm. des Congrès de Navigation; Förbundet för svensk upplysningsfilm;

Föreningen har vidare varit representerad i Sveriges Tekniskt Industriella Skiljedomsinstitutets fullmäktige (Styr.);

Svenska Industriens Standardiseringskommission (Styr.); Samarbetsdelegationen för Tekniskt museum (Styr.);

Svenska Nationalkommittén för världskraftkonferenser (Styr.);

Comité permanent international des Architects (Avd. A);

Till Föreningen för hembygdsvård hava under året varit anslutna föreningens avdelningar Svenska Arkitektföreningen, Svenska Elektroingenjörföreningen, för Väg- och Vattenbyggnadskonst samt för Kemi och Bergsvetenskap.

Avdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonst är även korporativ medlem i Svenska sällskapet för Fotometri.

7. Stadgar, ordningsregler och arbetsordningar.

Den nya organisationsformen för avdelningarna, med eget föreningsnamn, som redan år 1929 blev tillämpad genom tillkomsten av Svenska Arkitektföreningen, har år 1930 blivit genomförd även för Avdelningen för Elektroteknik, vilken fått stadfäst namnet »Svenska Elektroingenjörföreningen, Avdelning av Svenska Teknologföreningen».

Stadgar och ordningsregler hava eljest icke undergått några förändringar.

En liten kvarleva från krisären, innebärande att Teknisk Tidskrifts avdelningsredaktörer utsågos endast för ett år i sänder, har bortfallit, i det föreningens styrelse förklarat hinder ej möta för att dessa redaktörer utses för intill tre år framåt.

8. Föreningslokal m. m.

Någon anmärkningsvärd förändring i avseende på lokalerna har ej ägt rum under år 1930.

9. Teknisk Tidskrift.

Utgivningsplanen för Teknisk Tidskrift har bibehållits i huvudsak oförändrad.

Antalet textsidor har varit:

	Antal textsidor		
	år 1928	1929	1930
Veckoavdelningen	484	688	732
Bergsvetenskap	96	96	98
Elektroteknik	224	224	240
Kemi	96	120	94
Mekanik	168	169	168
Skeppsbyggnadskonst	98	108	96
Väg- och Vattenbyggnadskonst ...	168	168	166
	1 334	1 572	1 594

10. Resestipendium.

Ahlsellska stipendiet för år 1930 har tilldelats direktörsassistenten hos Dalälvens regleringsförening, löjtnant NILS J. V. JACOBSSON, som understöd till studerande av sjöregleringsföretag i Schweiz och eventuellt Tyskland.

11. Polhemspristävlan.

De till 1929 års *Polhemspristävlan* ingivna 11 tävlingskrifterna blevo under våren 1930 slutbedömda. Resultatet, som kungjordes vid årsmötet, innebar att Polhemspris utdelades för två skrifter: »Luft-ånga» av docent ERIK ÖMAN och civilingenjör H. ELIS GÖTH samt »Användande av elektronrör för frekvensmultiplikering» av fil. d:r MAURITZ VOS och civilingenjör HÅKAN STERKY. Alla de fyra nämnda författarna erhöilo Polhemsmedaljen i guld, de två förstnämnda dessutom gemensamt såsom uppmuntran för förtjänstfullt arbete ett belopp av 2 000:— kr. Enahanda penninguppmuntran tillkom dessutom dels gemensamt författarna till en skrift »Bidrag till kännedom om lagen för vätskors rörelse genom porösa jordarter», civilingenjörerna ERIK G. W. LINDQUIST och G. VON HEIDEKEN, dels även civilingenjör ERIK GENBERG för en skrift »Om färgblandning».

12. Övriga inom föreningen behandlade viktigare ärenden.

Vid *årsmötet*, som förlagts så sent som den 12—14 juni, i anledning av Stockholmsutställningen, förekom, utöver en av ordf., direktör S. NAUCKHOFF, lämnad redogörelse för Polhemspristävlas resultat och en av författarna till prisskrifter Luft-ånga lämnad utveckling av den däri framförda idén — multipelindunstning med luftångblandning — samt dess praktiska tillämpningar, ett inledningsföredrag av utställningens generalkommissarie, fil. dr. GREGOR PAULSON om »Industri och konstindustri». Vidare upptog programmet tre stora diskussionsämnen: »Utvecklingen av vårt lands flygtrafik», med inledningsföredrag av landshövding A. B. GÄRDE: »Förutsättningar för svensk ingenjörsvetenskap i utlandet», inlett av major CARL SCHMIDT och civilingenjör AXEL SAHLIN samt »Överföring av Norrlands vattenkraft söderut», med civilingenjör GOTTFRIED BERG som föredragande.

Minnet av Andrée-expeditionen 1897 högtidlighölls av föreningen vid ett extra sammanträde den 22 oktober. Ordföranden, direktör S. NAUCKHOFF, erinrade i ett kort inledningsanförande om expeditionens förhistoria och olyckliga utgång, slutligt konstaterad genom sommarens tragiska fynd på Vitön samt framhöll att såväl S. A. Andrée som K. Fränkel voro civilingenjörer och ledamöter av S. T. F. Ett föredrag av civilingenjör TORO ÅNGSTRÖM »Utvecklingen av luftfartyg enligt systemet lättare än luften» måste tyvärr uppläsa av en annan person på grund av författarens sjukdom. Huvudnumret på programmet var emellertid den av d:r ingenjör GUNNAR HORN framförda redogörelsen för »Bratvaags ishavsfärd 1930 och Andrée-fyndet på Vitön», en genom såväl form som innehåll gripande verklighetsskildring.

Anföras må, att föreningen även var genom sin ordförande företräd i den officiella kommittén för mottagandet i Stockholm av kvarlevorna efter »Andrée-expeditionens» hjältar samt att vid dessas kistor vid jordfästningen i Storkyrkan nedlades en silverkrans från S. T. F.

A programmen för allmänna sammankomster under året märkas vidare: Vid ordinarie sammanträde den 19 febr.:

»Kartframställning medels flygfotogrammetri», föredrag av civilingenjör FRITZ DANIELSSON, samt en skildring från ingenjörskongressen i Tokio och av en resa jorden runt 1929—30 av kommerserådet AXEL F. ENSTRÖM. Vid stämman den 19 mars: »Kommunikationsmedel i större samhällen», diskussion inledd av civilingenjör JULIUS KÖRNER. Vid ordinarie sammanträde den 15 oktober: »Resultat av tävling om ny trafikled Skeppsbron—Blasieholmen—Nybroplan», föredrag av stadsplanedirektör ALB. LILIENBERG samt vid stämman den 19 nov.: »Resultat av den senaste granskningen av Kungl. Patent- och Registreringsverkets organisation och arbetssätt» av generaldirektör KARL LEVINSON.

Utlåtanden hava avgivits till Kungl. Maj:t angående lektorskompetens vid tekniska läroverk (avd. T.) och starkström-svagströmkommitténs betänkande rörande brottsäkra korsningar mellan starkströms- och svagströmsledning (avd. E.) samt till Kungl. Kommerskollegium angående praktiska utbildningslinjer på realskolans stadium och förslag till omorganisation av Kungl. Patent- och Registreringsverket.

På en remiss rörande förslag till förordning om film hade svar ej hunnit avlåtats före årsskiftet, liksom ej heller beträffande ett av vissa tekniska verks sakkunnige omarbetat förslag till normer för järnkonstruktioner.

Tillsammans med Svenska Betongföreningen, Svenska konsulterande ingenjörers förening, Svenska Cementföreningen samt Ingenjörsklubben i Falun ingav Svenska Teknologföreningen i maj 1930 en underdånig skrivelse angående behovet av åtgärder för åstadkommande av moderniserade svenska cement- och betongbestämmelser, vilken resulterat uti av Kungl. Maj:t till de tekniska verken lämnat uppdrag att upprätta dylika bestämmelser i samråd med Svenska Teknologföreningen.

I åtskilliga standardiseringsfrågor hava utlåtanden lämnats till Svenska Maskinindustriföreningens standardkommission (Avd. M. och V.) och föreningens egna normarbeten hava under året fortsatt med anslag även från staten genom Svenska Industriens Standardiseringskommission (S. I. S.) dels inom Avdelningen för Mekanik genom dess ångnormkommitté, dels inom Avdelningen Svenska Elektro-

ingenjörföreningen. Till S. I. S. hava utlåtanden avgivits dels rörande förslag till vissa ändringar av kommissionens stadgar, dels angående förslag till enhetlig terminologi för självkostnadsberäkning.

Ett av föreningens kommitterade utarbetat förslag till normalbestämmelser för leverans och provning av murtegel är överlämnat till behandling av föreningens avdelningar för Väg- och Vattenbyggnadskonst samt Svenska Arkitektföreningen.

13. Skrifter, handböcker och handlingar.

I serien *Svenska Teknologföreningens handböcker* ha under året följande böcker utgivits:

XXX. Sen 5. *Normer för pådrags- och regleranordningar för elektriska maskiner*. Utarbetade av Elektriska Standardiseringskommittén. Godkända av Svenska Industriens Standardiseringskommission den 18 dec. 1929.

XXXI. Sen 4. *Normer för transformatorer*. Utarbetade av Elektriska Standardiseringskommittén och godkända den 24 nov. 1930. Antagna av Svenska Elektroingenjörföreningen den 21 febr. 1930. Godkända av Svenska Industriens Standardiseringskommission den 17 dec. 1930.

VII a. *Normer för beräkning av eldytans storlek vid på land använda ångpannor*: Omtryckt utan ändring av texten.

Av föreningens handlingar hava under året utkommit:

224/1 Skrivelse från K. Telgrafstyrelsen till K. Maj:t d. 16/11 1928, ang. *villkor för koncession för elektr. anläggningar med s. k. brottsäkra korsningar*, remitterad till S. T. F. den 6/12 1928.

Skrivelse från Sv. Teknologföreningens kraftledningskommitté den 30 dec. 1929 ang. *normer för brottsäkra korsningar*.

Skrivelse från Sv. Teknologföreningens kraftledningskommitté den 31 dec. 1929 ang. *företnämnda skrivelse från K. Telegrafstyrelsen*.

225/2. *Förslag till Normer för elektriska transformatorer*.

226/2. Utlåtande rörande frågan om *nytt namn för Svenska Teknologföreningens avdelning för Väg- och Vattenbyggnadskonst*, avgivet av avd:s styrelse jämte av avdeln. den 11/11 1929 utsedda delegerade.

227/3. *Skrivelser till behandling vid Svenska Teknologföreningens ordinarie stämma* den 19 mars 1930. Styrelsens berättelser för år 1929. Revisorernas berättelse för år 1929. Valkommitténs förslag till kandidater vid de enligt stadgarnas § 16 föreskrivna val. Svenska Teknologföreningens Fastighets AB:s styrelse o. revisionsberättelser för år 1929.

228/5. *Förslag till regler och råd betr. överströmsskydd, uppvärmning, kortslutssäkerhet o. d. vid elektriska starkströmsanläggningar*, utarb. av Sv. Elektroingenjörföreningens överströmskommitté.

229/5. *Förslag till normalbestämmelser för leverans och provning av murtegel*, avgivet den 5 mars 1930 av en av Sv. T. F. utsedd kommitté, förstärkt med representanter för Sveriges Tegelindustriförening och Statens Provninganstalt.

230/8. *P. M. ang. lossning av massgods ur öppna järnvägsvagnar*, upprättad av S. T. F:s Vagn Tippningskommitté, utsedd av föreningens styrelse den 10 april 1929.

231/11. *Skrivelse från styrelsen till föreningens stämma* den 19 nov. 1930 med förslag till budget för år 1931.

Av Föreningens skrifter hava under året utkommit:

6. *Föredrag i sociala och industriekonomiska frågor* hållna vid en av Svenska Teknologföreningen anordnad kurs den 20—23 november 1929.

7. *Über Farbenmischung*, von ERIK GENBERG.

8. *The Use of Thermionic Valves for Generating Multiple Frequencies*, by MAURITZ VOS and HÅKAN STERKY.

14. Gåvor.

Genom testamentariskt förordnande av civilingenjör CARL O. LUNDHOLM har föreningen tillförsäkrats en donation å £ 3 000, avsedd att utgöra en understödsfond inom föreningen. Bestämmelser rörande fonden hava även av donator godkänts.

Överingenjör FREDRIK FORSBERG har genom inbetalning på en gång av ytterligare 4 000 kr. fullföljt tidigare utfästelse rörande donation av en fond för understöd åt be-

hövande yrkeskamrater. Även för denna fond hava bestämmelser fastställts.

Angående gåvor till biblioteket redogöres särskilt.

15. Biblioteket.

Biblioteket omfattade d. 31/12 1930 c:a 22 500 volymer (ökning sedan 31/12 1929 c:a 500 vol.) och 441 löpande tidskrifter (ökning sedan 31/12 1929 40 st.).

Under året hava tillkommit följande viktigare arbeten o. publikationer:

- a) Genom gåvor:
- » Socialiseringsnämnden: 15 volymer av dess skrifter,
 - » Bureau Internat. de Travail: Comptes rendus 1919—1929,
 - » Civilingenjör Tom Nordensson: ett antal årgångar av Scientific American och The Model Engineer, Electrician,
 - » K. Järnvägsstyrelsen: Göteborgs Centralstation 1927—1930,
 - » K. Järnvägsstyrelsen: Årstabron,
 - » K. Lantbruksakademien: Dalarnes lantbruk av H. Juhlin Dannfelt,
 - » major A. Nilsson: Minnen och anteckningar av en 85-åring,
 - » major W. Grandinsson: Magiska kvadrater,
 - » Jernkontoret: Järnvärkeri och järnstämpling,
 - » Elektr. AB. Siemens: Neue Industrie-Bauten,
2) Siemens-Jahrbuch des Siemens-Konzerns,
 - » Kwangtung River Commission: Tenth annual report,
 - » Hammar & Co. AB.: Vereinigte Stahlwerkes nyaste profilbok,
 - » kapten R. Götherström: »Byggnaders motståndskraft mot brand» och »Elektriciteten och brandfaran»,
 - » Luth & Roséns elektr. AB.: Electrica 1929, samtliga upplagor,
 - » T. T:s redaktion: ett stort antal böcker,
 - » ingenjör B. Andersson: Report on researches on Transformer Oils,
 - » Norsk Ingenjörforening: Meddelanden från dess betongkommitté,

- av The Kelvin Institute: Kelvin Medal 1921—1929,
 » Dansk Ingeniørforening: Beretning om det Nordiske
 Ingeniørmøde o. den Polytekniske Lærestalts 100-
 aarsfest 1929.
 » ingenjör T. Thörnblad: Allg. Automobilzeitung,
 » Mc. Clintic-Marshall Co.: Detroit River Bridge,
 » K. Vattenfallsstyrelsen: Tekniska meddelanden, serie K.
 av resp. redaktioner eller förlag:

Svensk Trävarutidning, Sachsenwerk Mitteilungen, Svenska kryssarklubbens årsskrift, Populär radio, Demag Nachrichten, Kontakt Römmler Nachrichten, Mitteilungen aus dem Arbeitsbereich der Metallgesellschaft, Mitteilungen der Hermsdorf-Schomburg Isolatoren Ges., Ohio State University Studies, Rensselaer Polytecnic Institute, Bulletin, Fortschritte der Fernsprechtechnik, Vägmästaren;

samt dessutom kalendrar, årsböcker o. dyl. från föreningar, firmor etc.

b) genom byte el. prenumeration:

I. V. A., Ingeniörvidenskablige skrifter, Ingenieur-Archiv, Internat. Bergwirtschaft u. Bergtechnik, Technische Mechanik u. Thermodynamik, Arbeitsledaren, Ingeniør og Samfund, Elektrische Bahnen, Elektrizitätswirtschaft, Forschungen zur Geschichte der Optik, Kunstseide, Zeitschrift für Instrumentenkunde, l'Architecture vivante, Revue d'Electricité et de Mécanique, Electrical Times, Good Roads (engelsk), Roads and Road Construction, World Power, Architectural Record, Motor Boating, Yachting, Paper Trade Journal, Water Works Engineering, Memoirs of the Ryon College of Engineering, das Werk, Journal of the American Water Works Association, Journal of the American Concrete Institute, en ny serie från Department of Scientific and Industrial Research, »Steel Structures Research».

Fr. o. m. 1931 tillkomma (pren. i dec. 1930):

Zeitschrift für Schweisstechnik, Journal of the American Welding Society, Zeitschrift für die gesamte Textilindustrie, Revue générale des Routes et de la Circulation routière, Metal progress.

Av större verk hava inköpts: Wasmuths Baulexikon, Andréeboken, ny serie från Department of Scientific and

Technical Research: Water Pollution Research, Bericht über die II Internat. Tagung der Brücken- u. Hochbau, Internat. Housing and Town Planning Congress in Rome 1929, Ludin: die Nordischen Wasserkräfte, delar av Nordisk Familjebok, Uppfinningarnas bok, de Tekniska vetenskaperna, Tables annuelles des Constantes et données numériques m. m.

Antal utlåningar från biblioteket har under året utgjort 1 208, omfattande såväl tidskriftsband som böcker och häften (1929: 935).

16. Personal.

Inga personalförändringar äro för året att anteckna.

Beträffande ekonomin avgives särskild berättelse. I övrigt hänvisas till de olika avdelningarnas årsberättelser, vilka styrelsen funnit lämpligt låta trycka tillsammans med denna berättelse.

Stockholm den 4 mars 1931

För Svenska Teknologföreningens styrelse.

SIGURD NAUCKHOFF.

/K. A. Fröman.

**Berättelse över Svenska Teknologföreningens
avdelnings för Mekanik verksamhet under
år 1930.**

Sammanträden.

Avdelningen har under år 1930 sammanträtt 8 gånger, därav till ordinarie sammanträden den 28 jan., 18 febr., 21 mars, 15 april, 30 sept. och 9 dec., till vårmöte den 27 maj å Gåshaga restaurang efter besök vid A.-B. Gasackumulators fabriker å Lidingön samt till årsmöte den 25 okt., delvis hållet på K. Tekniska Högskolan. Sammanträdet den 21 mars anordnades gemensamt med Svenska Elektroingenjörföreningen och Sv. Teknologföreningens avdelning för Väg- och vattenbyggnadskonst. De ordinarie sammanträdena hava alla förlagts till föreningslokalen och åtföljts av samkväm, vilket vid decembersammanträdet hade formen av Luciafest, på traditionellt sätt anordnad av ceremonimästaren.

Intresset för avdelningens sammanträden har att döma av anslutningen fortfarande varit relativt gott. Sålunda uppgick deltagareantalet vid årsmötet till c:a 200 och har vid övriga sammanträden varierat mellan 40 och 120.

Föredrag.

Följande föredrag hava under året hållits:

Den 28 jan. »Urtarning inom produktion och konsumtion. — Behovet av standardisering», föredrag av dir. AMOS KRUSE.

Den 18 febr. »Demonstration av hydrodynamisk film, utvisande gränsskiktets betydelse», av professor I. MALMER.

Meddelande av avdelningens referent beträffande värme-, ventilations- och sanitetsteknik, civilingenjör H. GILLE.

Den 19 mars. »Det moderna vattenkraftverket», diskussion med inledningsanföranden av övering. A. EKVALL över vattenbyggnader, professor Hj. O. DAHL över mekanisk utrustning och civiling. B. G:SON BERG över elektrisk utrustning.

Den 15 april. »Tekniskt-vetenskapliga laboratorier i Japan och några där utförda undersökningar», föredrag av professor W. WEIBULL.

Meddelande av professor B. A. AFZELIUS om »En förenklad form av Reynolds'ska talet vid gaser».

Den 30 sept. »Teori och praktik vid maskinelement — speciellt kullager», föredrag av civiling. tekn. d:r ARVID PALMGREN.

Den 25 okt. Årsmötet.

Demonstration av Tekniska Högskolans hållfasthetslaboratorium med inledande föredrag av professor K. LJUNGBERG.

»Om bärfjädrar för automobiler och järnvägsvagnar — deras konstruktion och beräkning», föredrag av ingenjör J. S. FRIES.

Meddelande om utförda undersökningar rörande tryckfall i ventiler av civilingenjör A. DANIELSSON.

Den 9 dec. »Nyare teorier om kolets bildning», föredrag av civilingenjör H. HÅKANSSON.

Inkomna och avlätna skrivelser.

Avdelningen har under året mottagit resp. avlåtit följande skrivelser av större vikt:

Av föreningens styrelse har till avdelningen remitterats S. M. S. meddelande nr:is 117—127 för yttrandes avgivande. Av dessa ha under året avdelningen godkänt kommittéernas yttranden om 1 av dessa meddelanden samt dessutom 2 från föregående år resterande, såsom av redogörelsen under rubriken »Kommittéer» närmare framgår.

Till föreningsstyrelsen har expedierats yttrande över en skrivelse från Svenska Industriens Standardiseringskommision angående stadgeändringsförslag, godkänt av avdelningens styrelse den 2 sept. 1930.

Hos S. I. S. har ansökts om anslag för bedrivande av normeringsarbetet inom avdelningen, varjämte redovisning för beviljade medels användning samt redogörelse för normeringsarbetena under arbetsåret 1929—1930 avlämnats.

Till föreningsstyrelsen har avdelningens styrelse avgivit skrivelse innehållande vissa erinringar med anledning av föreningsstyrelsens handlingssätt vid fördelningen av det från S. I. S. erhållna anslaget för normeringsarbeten.

Kommittéer.

I. Standardkommittéer.

Standardkommittéerna hava under året haft följande sammansättning:

För konstruktionsfrågor: Hrr E. ÅGREN (sammank.), H. PYK och B. LUNDBORG.

För verkstads- och verktygsfrågor: Hrr FR. BERTHELIUS (sammank.), EDV. LUNDGREN och B. LUNDBORG.

För skruvar och muttrar: Hrr C. E. UDDENBERG (sammank.), HJ. BARR, H. SANDBERG och B. LUNDBORG.

För toleransfrågor: Hrr FR. BERTHELIUS (sammank.), K. I. KARLSSON och B. LUNDBORG.

Rörande följande meddelanden hava under året yttranden avgivits:

av kommittén för konstruktionsfrågor:

N:r 115 ang. rör och rörflänsar.

» 116 » metriskt gängsystem S. M. S/2 A.

» 118 » standardisering av profiler för kilnav och kilaxlar.

Av särskilt utsedd kommitté (se nedan):

N:r 115 ang. rör och rörflänsar.

II. Normeringskommittéer.

Normeringskommittéerna hava under året haft följande sammansättning:

Kommitté n:r 1 för utarbetande av normer för provning av ånganläggningar.

Ordf. civilingenjör HOLGER A. LUNDBERG, v. ordf. civilingenjör MANNE T. LINDHAGEN, sekr. civilingenjör AXEL HÄRLIN, övr. medlemmar professor B. A. AFZELIUS, ingenjör GUSTAF DAHLBY, civilingenjör H. EDENHOLM, byråingenjör CARL FLODIN, överingenjör NILS FORSSBLAD, civilingenjör HILDING HÅKANSSON, ingenjör LUDVIG JOSEFSSON, civilingenjör K. G. KARLSSON, civilingenjör EINAR PYK, professor TORE LINDMARK, civilingenjörerna ALF LYSHOLM, LAGE MALM, VILH. NORDSTRÖM och ANDERS ROSBORG, överingenjör EMIL SPETZ, civilingenjör OTTO STÅLHANE, professor W. WEIBULL, överingenjör O. WIBERG, civilingenjör

erna FOLKE ODQVIST och GUSTAF E. EDLING, överingenjör KNUT BILDT och direktör H. HEYMANN.

Redaktionsutskott: Ordf. LUNDBERG, sekr. HÄRLIN, övr. medlemmar LINDHAGEN och AFZELIUS.

Subkommitté I för utarbetande av allmänna bestämmelser.

Ordf. LUNDBERG, sekr. HÄRLIN, övr. medlemmar FORSSBLAD, MALM, NORDSTRÖM och WIBERG.

Subkommitté II för utarbetande av mättningsmetoder, marginaler etc.

Ordf. WEIBULL, sekr. HÄRLIN, övr. medlemmar EDENHOLM, HÅKANSSON, LUNDBERG, MALM, STÅLHANE, AFZELIUS, ODQVIST och EDLING.

Subkommitté III för utarbetande av normer för ångpanneprov.

Ordf. AFZELIUS, sekr. HÄRLIN, övr. medlemmar HÅKANSSON, JOSEFSSON, LINDHAGEN, LINDMARK, SPETZ, BILDT och HEYMANN.

Subkommitté IV för utarbetande av normer för ångturbinprov.

Ordf. LINDHAGEN, sekr. HÄRLIN, övr. medlemmar LINDMARK, LYSHOLM, KARLSSON, PYK och NORDSTRÖM.

Subkommitté V för utarbetande av normer för ångmaskinprov.

Ordf. ROSBORG, sekr. vakant, övr. medlemmar DAHLBY, FLODIN och LUNDBERG.

Kommitté n:r 2 för utarbetande av normer för provning av förbränningsmotoranläggningar.

Ordf. professor E. HUBENDICK, v. ordf. överingenjör J. HESSELMAN, sekr. vakant, övr. medlemmar disponent GUNNAR DELLNER, direktör GUNNAR LINDMARK, civilingenjör OSBORN LJUNGMAN, diplomingenjör EDVIN LUNDGREN och ingenjör ALGOT DE WÆRN.

Kommitté n:r 3 för utarbetande av normer för provning av vattenturbiner och pumpar.

Ordf. professor HJ. O. DAHL, v. ordf. civilingenjör K. I. KARLSSON, sekr. diplomingenjör HUGO MUNDING, övr. medlemmar ingenjörerna E. DUNÉR, ELOF ENGLESSON och EMIL FRÖDIN, bergsingenjör GUSTAF HJERTÉN, civilingenjör CARL-ERIK SVALA och ingenjör KARL DAHLGREN.

Subkommitté I för vattenturbinnormer. Ordf. DAHL, övt. medlemmar KARLSSON, ENGLESSON, MUNDING, SVALA och DAHLGREN.

Subkommitté II för pumpnormer. Ordf. DAHL, övt. medlemmar DUNÉR, FRÖDIN och HJERTÉN.

Kommitté nr 4 för provning av kompressorer och fläktar.

Ordf. professor BROR MARKMAN, v. ordf. professor E. HUBENDICK, sek. bergsingenjör STURE MÖRTSELL, övt. medlemmar civilingenjör HARALD ERIKSSON, professor Hj. O. DAHL, ingenjör EMIL FRÖDIN, ingenjör ERNST Hj. LAGERSTRÖM och bergsingenjör HARRY NATHORST.

Av de olika kommittéerna har ett antal större uppgifter under året tagits i arbete. Härav har av kommitté nr 1 för utarbetande av normer för provning av ånganläggningar genom subkommitté II fortsatts undersökningar för att utröna lämpliga metoder för provtagning och analysering av avgaser.

För fastställande av lämpliga metoder för provtagning av fuktigt träavfall hava av subkommitté II verkställda undersökningar avslutats.

Subkommitté III har fortsatt det omfattande arbetet med ett detaljerat provningsprotokoll för ångpanneanläggningar.

Subkommitté IV har samarbetat med Svenska Elektrotekniska kommittén såsom nationellt organ inom International Electrotechnical Commission's »prime movers' committee» för åstadkommande av normer för speciellt ångturbinprov. En del normer hava under året preliminärt antagits.

Subkommitté V har påbörjat undersökningar rörande metoder för mätning av ångmängd vid pulserande strömning. Svenska Teknologföreningen har för detta ändamål under föregående år ställt kr. 1 500:— till förfogande, under förutsättning, att lika stort belopp anskaffas från annat håll. Detta belopp har under år 1930 erhållits. Vidare ha arbetena med ett provningsprotokoll för ångmaskiner fortsatt.

För behandling av frågor rörande normkommittéerna har avdelningen under året tillsatt ing. A. HÄRLIN, som biträdande sekreterare.

III. Övriga kommittéer:

För behandling av S. M. S. särtryck nr 115 ang. standardisering av rör och rörflänsar har under året tillsatts en kommitté bestående av herrar ANDERS ROSBORG, K. E. LARSSON och O. EDWARZ. Sedan denna kommitté den 3/4 1930 avgivit yttrande har dess arbete upphört.

Valkommittén har under året haft sedan föregående år oförändrad sammansättning och består av följande medlemmar: professor Hj. O. DAHL, (sammank.) herrar A. ERIKSSON-JONS, PER HUSBERG, F. K. G. ODQVIST och PER STAUFF.

Referenter.

I syfte att göra arbetet mindre betungande samt ge ökad möjlighet för erhållande av recensioner, tidskriftssammandrag etc. för Teknisk Tidskrifts fackavdelning för Mekanik har avdelningen lyckats förvärva en referentstab, som alternerande tjänstgör vart tredje år. De av 1930 års händelser, som falla inom avdelningens för Mekanik område, komma att refereras av:

- betr. verkstadsteknik, civiling. FR. BERTHELIUS
- » maskinelement, mekanik, hållfasthetslära, prof. W. WEIBULL
 - » gjuteriteknik, civiling. SIXTEN NILSSON
 - » ång- och förbränningsteknik, professor T. LINDMARK.
 - » förbränningsmotorer och kylmaskiner, professor E. HUBENDICK
 - » vattenturbiner, pumpar och kompressorer, professor Hj. O. DAHL
 - » uppvärmnings- ventilations- och sanitetsteknik, dipl.-ing. O. SANDHOLM
 - » kommunikationsteknik, i maskining. C. E. UDDENBERG
 - » standardiseringsfrågor, dir. AMOS KRUSE
 - » transportanordningar, civiling. W. DAVIDSSON.

Teknisk Tidskrift.

Fackavdelningen för Mekanik har under året utgivits i 6 st. 16-sidiga och 6 st. 12-sidiga häften inom samma omslag som 12 nummer av allmänna avdelningen av Teknisk Tidskrift. Sammanlagda sidoantalet har alltså varit 168.

Som redaktör har docenten H. F. NORDSTRÖM fortfarande fungerat.

Ledamöter.

Ledamotsantalet var vid årsskiftet 1930—31 719, varav 22 st. under året inträtt i avdelningen.

Såvitt känt är hava följande medlemmar under året avgått med döden:

Professor F. LILLIEHÖK, död den 4 januari 1930.
 1:e Fartygsinspektör H. ERDTMAN, död den 24 mars 1930.
 Civilingenjör A. ISAKSON, död den 21 juli 1930.
 Professor O. E. WESTIN, död den 26 augusti 1930.
 Bergsingenjör O. L. LAMM J:r, död den 24 sept. 1930.

Styrelse och funktionärer.

Avdelningens styrelse har under året haft följande sammansättning:

Ordf. professor B. A. AFZELIUS.

V. ordf. civilingenjör M. LINDHAGEN.

Sekr. civilingenjör A. THEORELL, civilingenjör B. LUNDBORG, mariningenjör E. ELMQVIST, ingenjör AUG. V. JANSSON, civilingenjör K. WESSBLAD.

Avdelningens styrelse har under året hållit 9 sammanträden.

Representanter i föreningens styrelse har varit:

Professor B. A. AFZELIUS, civilingenjör M. LINDHAGEN med civilingenjör B. LUNDBORG som suppleant.

Klubbkommittén har bestått av:

Ceremonimästare: Ingenjör AUG. V. JANSSON.

Klubbmästare: Civilingenjör B. LÖFGREN.

V. klubbmästare: Civilingenjör S. ROMEDAHL.

Stockholm den 31 december 1930.

B. A. AFZELIUS.

/ A. Theorell.

Berättelse över verksamheten under år 1930 inom Svenska Elektroingenjörsföreningen, avdelning av Svenska Teknologföreningen.

1. Ledamöter.

Vid slutet av år 1929 var föreningens medlemsantal 621. Under år 1930 ha 22 nya medlemmar inträtt och 2 avgått med döden, nämligen civilingenjören S. TORNBORG och professor O. E. WESTIN, varför föreningens medlemsantal vid slutet av år 1930 är 641.

2. Styrelse och funktionärer.

Föreningens styrelse och funktionärer ha under året utgjorts av följande personer:

Styrelse:

Ordförande: N. FORSSBLAD, direktör (1929).

Vice ordförande: S. NORBERG, civilingenjör (1928).

A. HOLMGREN, byrådirektör (1928).

Sekreterare: F. DAHLGREN, tekn. doktor (1928).

S. NORDSTRÖM, civilingenjör (1928).

Övriga ledamöter: J. KÖRNER, civilingenjör (1918).

R. HOLMER, statsinspektör (1928).

F. FREDÉN, överingenjör (1928).

S. VELANDER, professor (1929).

K. G. LJUNGDAHL, driftchef (1930).

Representanter i Svenska Teknologföreningens styrelse:

Ordinarie: N. FORSSBLAD, direktör (1930).

A. HOLMGREN, byrådirektör (1930).

Suppleant: F. FREDÉN, överingenjör (1930).

Redaktör och redaktionsutskott för Teknisk Tidskrift, Elektroteknik:

Redaktör: J. KÖRNER, civilingenjör (1918).

Redaktionsutskott: A. HOLMGREN, byrådirektör (1928).

F. DAHLGREN, tekn. doktor (1928).

Klubbmästare och vice klubbmästare:

Klubbmästare: B. SILFVERHJELM, civilingenjör (1930).

Vice klubbmästare: S. HEDBERG, civilingenjör (1930).

3. Sammanträden m. m.

Under året hava hållits 12 ordinarie sammanträden, nämligen:

Inom serien kraftteknik: Den 24 januari, 21 februari, 21 mars, 25 april, 26 september och 21 november.

Inom serien radio- och svagströmsteknik: Den 7 februari, 7 mars, 4 april, 7 november och 5 december.

Gemensamt för båda serierna: Den 17 oktober.

Sammanträdena hava alla ägt rum på föreningens lokal. Besöksfrekvensen har varit god, i det att i medeltal 60—70 personer närvarit. Samtliga sammanträden hava antingen avslutats med supé och samkväm eller varit förbundna med gemensam middag.

Sammanträdet den 21 mars anordnades gemensamt med avdelningen för Mekanik och avdelningen för Väg- och vattenbyggnadskonst.

Till sammanträdet den 17 oktober, vilket erhållit en något högtidligare prägel med anledning av att föreningen från och med år 1930 utåt uppträder som självständig förening, hade inbjudits representanter för och medlemmar av Svenska Elektricitetsverksföreningen, Elektriska Klubben, Västerås, Tekniska Samfundets i Göteborg avdelning för Elektroteknik samt Skånska Ingenjörsklubben, Malmö.

Den 30 maj anordnades under livlig tillslutning en utfärd till Telegrafverkets radiostation vid Spånga, varefter intogs gemensam middag på Stallmästaregården.

4. Föredrag och diskussioner.

Följande föredrag och diskussioner ha under året hållits:

Den 24 januari: »Järnvägs elektrifieringen i Schweiz, ett avslutat skede. Tekniska anordningar och driftserfarenheter», föredrag af ingenjör G. SANDVALL.

Den 7 februari: »Induktion mellan parallella ledningar och dess beroende av periodtalet», föredrag av professor H. PLEJEL.

Den 21 februari: »Modärna transformatorer», föredrag av civilingenjör E. STENKVIST.

Den 7 mars: »Om överhörning mellan telefonledningar», föredrag av fil. dr M. Vos.

Den 21 mars: »Det modärna vattenkraftverket», diskussion med inledningsanföranden av:

överingenjör A. EKWALL: »Vattenbyggnader», professor Hj. O. DAHL: »Mekanisk utrustning», civilingenjör B. C:SON BERG: »Elektrisk utrustning».

Den 4 april: »Helautomatiskt telefonsystem med koordinatväljare», föredrag av byrådirektör H. OLSON.

Den 25 april: »Automatiska snabbregulatorer i kraftnät», diskussion med inledningsanföranden av:

tekn. dr F. DAHLGREN: »Allmänna synpunkter på regleringsproblemet», civilingenjör A. RITZLER: »Regulatorer av reostattyp», dr-ing. A. YTTBERG: »Regulatorer av vibrerande typ».

Den 26 september: »Högfrequensugnar», diskussion med inledningsanföranden av:

dr-ing. L. DREYFUS: »Högfrequensugnens teori», ingenjör J. HÄRDÉN: »Experimentell forskning rörande högfrequensugnar», överingenjör J. ÖSTERBERG: »Högfrequensugnen ur elektrisk anläggningssynpunkt».

Den 17 oktober: »Telefonstationens utveckling», föredrag av civilingenjör H. BLOMBERG, »Sydsvenska Kraftaktiebolagets elektriska nyanläggningar», föredrag av överingenjör Th. BJÖRGERD, »Aktuella högspänningsproblem», föredrag av tekn. dr I. HERLITZ.

Den 7 november: »Redogörelse för induktionsmätningar i Skillingaryd, anordnade av Commission Mixte Internationale», föredrag av civilingenjör C. SWEDENBORG.

Den 21 november: Diskussion över föreliggande förslag till »Regler och råd beträffande överströmsskydd, kortsluts-säkerhet o. dyl.», med inledningsanföranden av:

civilingenjör S. NORBERG: »Motiveringar och förklaringar, fil. dr M. MATELL: »Några synpunkter på den praktiska tillämpningen».

Den 5 december: »Översikt över vissa nykonstruktioner av apparatutrustning och mätinstrument för långdistanstelefonering», föredrag av civilingenjör T. LUNDELL.

5. Norm- och standardiseringsfrågor.

Följande förslag till normer och standard ha under året behandlats vid föreningens sammanträden:

1:o. »Normer för brottsäkra korsningar», utarbetade av föreningens Kraftledningskommitté på basis av ett av Starkströms-svagströmskommittén uppgjort förslag. Behandlades och godkändes den 24 januari som tillägg till kraftledningsnormerna (STF handbok XIV).

2:o. »Normer för transformatorer», utarbetade av ESK:s utskott för maskinnormer. Behandlades och godkändes den 21 februari. Redogörelse för formell slutredigering lämnades den 21 november (SEN 4, STF handbok XXXI).

3:o. »Svensk standard för schakt, korgar och maskinrum vid person- och sjukhissar», utarbetad av ESK:s utskott för hissar. Godkändes den 25 april.

4:o. »Regler och råd beträffande överströmsskydd, kortslutssäkerhet o. dyl.», utarbetade av föreningens överströmskommitté. Behandlades den 21 november. Förslaget kommer att underkastas förnyad behandling av föreningen.

6. Kommittéer.

Sammansättningen av de kommittéer, vilka av föreningen tillsatts eller i vilka föreningen är representerad och som vid början av år 1930 ej slutfört sina arbeten, framgår av följande sammanställning:

1:o. *Svenska Elektrotekniska Kommittén* (SEK, Internationella Elektrotekniska Kommissionens svenska organ), tillsatt den 22 mars 1907, omorganiserad den 21 januari 1927 med samma medlemmar som Elektriska Standardiseringskommittén (ESK), ursprungligen konstituerad den 18 juni 1919.

Föreningens ordinarie representanter:

Hj. O. DAHL, professor (1925), T. HOLMGREN, överingenjör (1919), J. KÖRNER, civilingenjör (1916), T. LINDMARK, professor (1913), A. LINDSTRÖM, professor (1907), H. PLEIJEL, professor (1920), S. VELANDER, professor (1919).

Suppleanter:

E. ALM, professor (1920), E. ENGDALH, civilingenjör (1919), E. HUBENDICK, professor (1925), CH. HÄSSLER,

civilingenjör (1915), F. LAMM, professor (1912), M. LINDHAGEN, direktör (1925), K. G. SJÖBERG, direktör (1912).

Beträffande övriga ledamöter samt subkommittéer och utskott hänvisas till SEK:s årsredogörelse.

Från ESK ha under året 2 st. förslag till normer och standards underställts föreningens prövning (se mom. 5, pos. 2:o och 3:o).

2:o. *Svenska Kommittén för 4:de Nordiska Elektrotekniker-mölet 1929.*

Det har föreslagits, att denna kommitté, som tillsatts av avdelningen för Elektroteknik den 16 mars 1928, skall övergå till att utgöra ett permanent svenskt organ för elektrotekniskt samarbete mellan de nordiska länderna. Sammansättningen är för närvarande:

W. BORGQUIST, överdirektör (1928), J. S. EDSTRÖM, direktör (1928), A. F. ENSTRÖM, kommerseråd, ordförande (1928), N. FORSSBLAD, direktör (1930), R. HOLMER, statsinspektör (1928), A. HOLMGREN, byrådirektör (1928), J. KÖRNER, civilingenjör (1928), S. NORBERG, civilingenjör (1928), H. PLEIJEL, professor (1928), F. DAHLGREN, tekn. doktor, sekreterare (1928).

3:o. *Kraftledningskommittén* (förnyat mandat den 17 november 1911).

Medlemmar:

TH. BJÖRGERD, överingenjör (1930), W. BORGQUIST, överdirektör (1920), R. HOLMER, statsinspektör (1911), T. HOLMGREN, överingenjör, sammankallande (1911), CH. HÄSSLER, civilingenjör (1911), K. LAURELL, civilingenjör (1919), T. NORDELL, byrådirektör, sekreterare (1920), H. TISELL, civilingenjör (1911), S. VELANDER, professor (1911).

Kommittén har den 31 december 1929 inlämnat ett förslag till normer för behandling inom föreningen (se mom. 5, pos. 1:o).

4:o. *Överströmskommittén* (tillsatt den 23 januari 1912).

Medlemmar:

W. BORGQUIST, överdirektör (1921), N. ERICSON, överingenjör (1912), K. E. ERIKSSON, överingenjör (1924), T. HOLMGREN, överingenjör (1912), A. LINDSTRÖM, professor

(1912), R. LUNDHOLM, tekn. doktor (1928), S. NORBERG, civilingenjör, sammankallande (1914), K. E. NYLANDER, förste byrådirektör (1921), H. RICHSON, civilingenjör (1912), S. VELANDER, professor (1912).

Kommittén har under året inlämnat ett förslag till normer för behandling inom föreningen (se mom. 5, pos. 4:0).

5:0. *Åskledarkommittén* (tillsatt av styrelsen enligt meddelande vid sammanträde den 21 oktober 1921).

Medlemmar:

E. ALM, professor, sammankallande (1927), J. ANDERSSON, ingenjör (1930), W. BORGQUIST, överdirektör (1921), E. C. ERICSON, byrådirektör (1921), H. KREÜGER, professor (1921), H. NORINDER, fil. doktor, sekreterare (1922), H. PLEJEL, professor (1921), K. THORNGREN, civilingenjör (1930), N. WALLIN, överingenjör (1921), T. STRAND, driftchef (1922).

Kommittén har under året framlagt ett förslag till åskledarnormer för behandling inom föreningen under år 1931.

6:0. *Radiokommittén* (tillsatt den 25 april 1924).

Medlemmar:

F. FRANSSON, ingenjör (1925), K. LAURELL, civilingenjör (1925), E. O. LÖFGREN, civilingenjör (1928), H. PLEJEL, professor, sammankallande (1925), B. ROLF, fil. doktor (1924), H. STERKY, civilingenjör, sekreterare (1924), E. VELANDER, civilingenjör (1924), A. ÖMAN, civilingenjör (1924).

7:0. *Mättransformatorkommittén* (tillsatt den 19 februari 1926).

Medlemmar:

E. ALM, professor, sammankallande (1926), M. MÖLLER, laborator (1927), B. OLSSON, civilingenjör, sekreterare (1926), A. TENGSTRAND, förste byråingenjör (1926).

8:0. *Jorduppvärmningskommittén* (tillsatt av styrelsen enligt meddelande vid sammanträde den 15 mars 1929).

Medlemmar:

W. T. ARNBERG, civilingenjör (1929), W. BORGQUIST, överdirektör (1929), H. EDHOLM, byrådirektör, sekreterare (1929), B. ELL, överingenjör (1929), E. ERIKSSON, trädgårdsdirektör (1929), R. HOLMER, statsinspektör, sammankallande (1929), S. ODÉN, professor (1929), O. STÅLHANE, överingenjör (1929).

9:0. *S. E. F., Kommisson n:r 5*. Föreningens representanter vid de arbeten inom denna kommission, som beröra leveransnormer för transformatorolja och kabelmassa:

B. ELL, överingenjör, K. E. ERIKSSON, överingenjör, T. STRAND, driftchef, sekreterare (då sekreteraren f. n. vistas utomlands, uppehålls sekretariatet av G. DAHLBÄCK, driftchef).

10:0. *Valnämnden*. Sammansättning fr. o. m. den 26 september 1930:

R. HOLMER, statsinspektör, sammankallande, M. MÖLLER, laborator, H. FRANSEN, förste byråingenjör, N. HEDÉN, byrådirektör, K. LAURELL, civilingenjör, E. O. LÖFGREN, civilingenjör, H. STERKY, civilingenjör.

De två förstnämnda äro utsedda av ordföranden, de övriga av föreningen.

7. Samarbete med in- och utländska sammanslutningar.

Samarbetet med svenska elektrotekniska sammanslutningar har under året fortsatt i den form, att representanter för och medlemmar av dylika sammanslutningar inbjudits närvara vid vissa av föreningens sammankomster (se mom. 3).

Föreningen är sedan 1916 korporativ medlem i Samfundet för Hembygdsvärd.

Föreningens kontrollant vid K. Tekniska Högskolans praktikbyrå är sedan 1911 professor A. LINDSTRÖM.

Med de övriga nordiska ländernas elektroteknici har kontakten upprätthållits genom den under mom. 6, pos. 2:0 omnämnda kommittén.

Föreningen var genom civilingenjören J. KÖRNER re-

presenterad vid Elektrotechnischer Vereins 50-årsjubileum i Berlin i januari 1930.

Ett flertal av föreningens medlemmar medverkade vid anordnandet av och deltog i Internationella Elektrotekniska Kommissionens plenarmöte i Stockhoim den 29 juni—5 juli 1930.

8. Organisationsfrågor.

Ett förslag till stadgar för föreningen har under året utarbetats men ännu ej slutbehandlats. Avdelningens för Elektroteknik arbetsordning tjänstgör tills vidare som stadgar för föreningen.

Vid sammanträdet den 21 november föredrogs ett förslag till ändring av nämnda arbetsordning, åsyftande att bereda plats för ytterligare 2 ledamöter i föreningens styrelse. Förslaget kommer att slutbehandlas under år 1931.

9. Övriga ärenden.

Föreningen har under året till Svenska Teknologföreningen avgivit utlåtande angående en på remiss från Kungl. Maj:t inkommen skrivelse från Kungl. Telegrafstyrelsen angående ansvar för skada vid användande av s. k. brottsäkra korsningar. Föreningens utlåtande var baserat på en skrivelse från Kraftledningskommittén, till vilken ärendet hänskjutits.

Till föreningen har inkommit en skrivelse från Svenska Industriens Standardiseringskommission med anhållan om yttrande med anledning av föreliggande förslag till ändring av kommissionens stadgar. Skrivelsen har behandlats och utlåtande avgivits.

Föreningens sekreterare har under året förmedlat meddelanden angående Internationella Högspänningskonferensens möte i Paris i juni 1931.

10. Ekonomi.

Föreningens egna penningmedel ha under året utgjorts av dels »Elektroteknikfonden av den 20 november 1925», vars storlek vid 1930 års slut uppgick till kronor 1 499; 72, dels en fond av kronor 3 415:—, utgörande resultatet

av en av kommerserådet A. F. Enström vid sammanträdet den 17 oktober 1930 startad insamling. Statuter för den sistnämnda fonden komma att senare fastställas.

Det ordinarie anslaget å kronor 500:— från Svenska Teknologföreningen har på vanligt sätt använts till representationskostnader och höjande av sammanträdesprogrammets värde.

Föreningen har under året genom Svenska Teknologföreningen erhållit kronor 500:— av de från Svenska Industriens Standardiseringskommission för budgetåret 1930—31 anvisade medlen. Dessa medel ha använts för täckande av vissa kostnader för de av föreningens kommittéer bedrivna normarbetena, främst Kraftledningskommitténs arbeten.

Stockholm den 31 december 1930.

FREDRIK DAHLGREN.

SVEN NORDSTRÖM.

Berättelse över Svenska Arkitektföreningens, avdelning av Svenska Teknologföreningen, verksamhet under år 1930.

Sammanträden.

Med anledning av att föreningen med ingången av år 1930 ombildats till en mer självständig sammanslutning än förut och erhållit nytt namn, Svenska Arkitektföreningen, inleddes verksamheten för året med ett högtidssammanträde, till vilket inbjudits representanter för regeringen och de kommunala myndigheterna samt arkitektföreningarna i grannländerna, Göteborg och Skåne.

Under sammanträdet, som ägde rum på Konstakademien under formen av en middag med damer, höll arkitekt HAKON AHLBERG ett föredrag över ämnet »Nordens insats i nutidens byggnadskonst». Dessutom framfördes ett spex »Scheherazade», författat av den kända pseudonymen Pax et Labor.

Övriga sammanträden under året hava ägt rum den 17/3, 28/4, 26/5 gemensamt med avdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonst, 6/6 ävenledes gemensamt med avdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonst, 13/6 gemensamt med Tekniska Samfundets avdelning för Husbyggnadskonst i Göteborg och Arkitektföreningen för Södra Sverige, 21/10, 20/11 och 15/12.

Föredrag, diskussioner, utflykter och utställningar.

Utöver nyssnämnda föredrag på högtidssammanträdet ha under året följande föredrag, diskussioner, utflykter och utställningar anordnats i samband med sammanträdena:

Mars. ALBIN S:SON STARK: Om fastigheters värde och finansiering samt om föreningens möjligheter att förvärva egen fastighet. N. E. ERIKSSON: Resebilder från Italien, Grekland med flera länder. WOLTER GAHN: Intryck från Lithauens huvudstad.

April. ERIK LALLERSTEDT, HAKON AHLBERG, JÖRAN CURMAN: Arkitektutbildningen. PEDER CLASON: Intryck från Paris just nu. ESKIL SUNDAHL: Tävligen om badhus i Eskilstuna. Utställning av tävlingsförslagen till nytt badhus i Eskilstuna.

Maj. SAL. VINBERG: Tävlan om förslag till nya västerbron.

Juni. HENRIK KREÜGER: Förslag till normalbestämmelser för leveranser och provningar av murtegel.

September. WOLTER GAHN: Frågan om en fastare sammanslutning mellan Svenska Arkitektföreningen och arkitektföreningarna i Göteborg och Skåne. Utflykt i bil till nyare Stockholmsbyggen, besök å Stockholmsutställningen.

Oktober. RAGNAR HJORTH, SAL. VINBERG, GÖSTA HELLGREN: Tävlan om ny trafikled Skeppsbron—Nybroplan. IVAR TENGBOM: Några ord om sommarens arkitektkongress i Budapest. Utställning av tävlingsförslagen till ny kyrka i Bromma.

November. AXEL DAHLBERG: Stockholms stads småstugebyggen. HELGE ZIMDAHL: Resebilder från Tyskland och Holland. Besök i Filadelfiaförsamlingens nya kyrka. Utställning av svenska avdelningen vid sommarens internationella arkitekturutställning i Budapest.

December. Decembersammanträdet var anordnat som en sedvanlig julfest, varunder RUDOLF ENBLÖM visade bilder från en resa i Schweiz, varefter framfördes »1930», revy sans moral av Pax et Labor, Pudde, Vulcanus m. fl.

Kommittéer.

Under året har för utredande av frågan om en fastare sammanslutning mellan de olika svenska arkitektföreningarna tillsatts en kommitté, bestående av hrr E. LALLERSTEDT, H. AHLBERG, W. GAHN från Svenska Arkitektföreningen och M. WERNSTEDT från Tekniska Samfundets avdelning för Husbyggnadskonst och A. SALOMON-SÖRENSEN från Arkitektföreningen för Södra Sverige.

Föreningen har dessutom utsett professor LALLERSTEDT till ledamot i Committé Permanent International des Architects efter professor ÖSTBERG, som avsagt sig uppdraget.

I verkställande utskottet för Nordisk Byggnadsdag 1932

har styrelsen som föreningens representanter utsett ordföranden, v. ordföranden och sekreteraren.

Styrelsen har dessutom uppdragit åt hrr E. LALLERSTEDT, H. AHLBERG, W. GAHN och P. HEDQVIST att avgiva förslag till yttrande över utkast till ny byggnadsstadga.

Föreningen har som medlemmar i inom Svenska Teknologföreningen arbetande kommittéer tillsatt:

hrr AXEL ERIKSSON och A. STARK i kommittén för yttrande över förslag till normalbestämmelser för järnkonstruktioner till hus-, bro- och vattenbyggnader;

hr A. STARK i kommittén för yttrande över förslag till förordningar angående förvaring av film.

Slutligen äro från föreningen utsedda hrr LALLERSTEDT och GAHN jämte tre representanter för Sverige-Amerika Stiftelsen att bilda en kommitté för anordnande av en svensk arkitekturutställning i New-York 1931.

Kongresser.

Under året har föreningen varit representerad vid följande kongresser:

Skandinaviska Arkitektmötet i Trondhjem, där professor LALLERSTEDT var svensk inledare av diskussionen om »Arkitektstandens organisasjon»:

XII Internationella Arkitektkongressen i Budapest, där arkitekt N. E. ERIKSSON var föreningens officielle representant.

Dessutom har föreningen mottagit preliminär inbjudan att låta sig representera vid XIII Internationella Stadsplanekongressen i Berlin 1931.

Utställningar.

Föreningen har under året anordnat en svensk avdelning vid XII Internationella Arkitektkongressen i Budapest, och som föreningens kommissarie har fungerat arkitekt N. E. ERIKSSON.

Av The Architectural League of New-York har föreningen genom Sverige-Amerika Stiftelsen mottagit inbjudan att sända en svensk utställning till New-York i april månad 1931, och från Bund Deutscher Architekten att i

Berlin utställa svenska avdelningen vid XII Internationella arkitektkongressen i Budapest.

Dessutom har detta material varit utställt i Göteborg å Röhsska museet med Tekniska Samfundets avdelning för Husbyggnadskonst och Röhsska museet som arrangörer.

Tävlingar.

Lithauiska legationen har anmodat föreningen att utse en prisdomare i tävlan om nya museibygnader i Kovno, vilket uppdrag utförts av arkitekt W. GAHN.

Förändringar i medlemsförteckningen.

Under året hava i föreningen invalts följande nya medlemmar: arkitekterna S. MALM, G. BEIJER, S. LILJEBERG, H. SUNDBERG, A. BERGLUND, K. VON SCHMALENSEE, N. AHRBOM, A. G. HEDBERG och H. KOCKUM.

Följande medlemmar hava avgått med döden: byggnadsrådet I. G. CLASON, professor O. E. WESTIN och arkitekt W. KLEMMING.

Föreningens ekonomi.

Arkitektkassans ställning var vid årets början kronor 3 520: 99 och vid årets slut kronor 3 476: 42.

Byggnadssamfundets donationsfond utgjorde vid årets början kronor 7 046: 71, och vid årets slut kronor 7 469: 76. I båda siffrorna ingå kronor 4 000: —, utgörande aktier i tidskriften Byggmästaren.

Föreningens årliga anslag från Teknologföreningen kronor 200: —, som vid årets början överskridits med kronor 247: 50, visade vid årets slut ett underskott på kronor 188: 19.

Föreningens styrelse.

Föreningens styrelse har under året utgjorts av hrr ERIK LALLERSTEDT, ordförande, HAKON AHLBERG, v. ordförande, WOLTER GAHN, sekreterare, PEDER CLASON, klubbmästare, E. G. ASPLUND, N. E. ERIKSSON, PAUL HEDQVIST, SVEN MARKELIUS, UNO ÅHREN.

Föreningens representanter i Svenska Teknologföreningens styrelse.

Föreningens representanter i Svenska Teknologföreningens styrelse ha under året varit hrr H. AHLBERG och W. GAHN med hr S. MARKELIUS som suppleant.

Tidskriften Byggmästarens styrelse och redaktionskommitté.

Föreningen har till medlem i tidskriften Byggmästarens redaktion utsett arkitekt PAUL HEDQVIST efter arkitekt PEDER CLASON, som var i tur att avgå.

Stockholm den 31 december 1930.

ERIK LALLERSTEDT.

/ *Wolter Gahn.*

Redogörelse för Svenska Teknologföreningens avdelnings för Väg- och vattenbyggnadskonst verksamhet under år 1930.

1. Ledamöter.

Som nya ledamöter hava under året inträtt 32 av föreningens ledamöter.

Såvitt känt är hava under år 1930 två av avdelningens ledamöter borttryckts av döden, nämligen civilingenjörerna FOLKE LÜDERS och GÖSTA GRALE.

Avdelningen räknade vid årsskiftet 645 ledamöter.

2. Styrelse och funktionärer.

Avdelningens styrelse har under år 1930 haft följande sammansättning:

SERRANDER, MAURITZ, major, ordförande. 28. WRETLIND, E. PAUL, civilingenjör, vice ordförande. 29. ALMQVIST, EINAR G., kapten, sekreterare.¹ 29. BRINK, RAGNAR, kapten. 28. DAHLLÖF, GUSTAF A., civilingenjör. 28. BOLINDER, NILS L., byråchef. 29. SUNDBLAD, NILS K., gatudirektör. 30.

Redaktör för Teknisk Tidskrifts avdelning för Väg- och vattenbyggnadskonst har varit civilingenjör WALO FINNÉ.

Ceremonimästare har varit signalingenjör HERMAN HOLMQVIST. Klubbmästare har under vårterminen varit civilingenjör GUNNAR HELLSTENIUS och under höstterminen civilingenjör G. YNGVE ZACHRISSON.

Avdelningens representanter i föreningens styrelse hava varit majorerna MAURITZ SERRANDER och WALO VON GREVERZ med byråchef NILS L. BOLINDER som suppleant.

¹ Sekreterarebefattningen har efter kapten Almqvists avflyttning från Stockholm upprätthållits av:

THAM, H. SEBASTIAN, civilingenjör, under tiden 15 februari—14 april. UPMARK, ERIK G. J., civilingenjör under tiden 14 april—30 juni. HELLSTENIUS, GUNNAR, civilingenjör, under tiden 30 juni—31 december.

3. Sammanträden.

Avdelningen har under året hållit 10 sammanträden, nämligen den 13 januari, 10 februari, 21 mars, 14 april, 23 maj, 6 juni, 15 september, 13 oktober, 10 november och 16 december. Sammanträdet den 6 juni var extra sammanträde och avhölls liksom det ordinarie sammanträdet den 23 maj tillsammans med Svenska Arkitektföreningen. Sammanträdet den 21 mars hölls gemensamt med Avdelningen för Mekanik och Svenska Elektroingenjörföreningen. Avdelningens årsmöte hölls i samband med sammanträdet den 10 november.

Samtliga sammanträden, utom sammanträdet den 23 maj, hava hållits å föreningens lokal. Den 23 maj hölls sammanträdet å utställningslokalen, Storgatan 23.

Styrelsen har under året hållit 15 sammanträden.

4. Föredrag och diskussioner.

Under året hava följande föredrag hållits vid avdelningens sammanträden:

1. *Rövy över val som hänt under år 1929*: inom järnvägsfacket av signalingenjör HERMAN HOLMQVIST; inom kommunaltekniken av civilingenjör ALFRED JERDÉN; inom brobyggnads- och byggnadstekniken av civilingenjör EJNAR LANDBERG; inom vattenkrafttekniken av civilingenjör A. FREY SAMSIOE; inom byggnadsfacket av civilingenjör ALEX. SÖDERGREN (13 januari).

2. *Grundläggning på sand* av professor CARL FORSELL (10 februari).

3. *Det moderna vattenkraftverkets*: vattenbyggnader av överingenjör A. EKWALL; mekaniska utrustning av professor HJALMAR O. DAHL; elektriska utrustning av civilingenjör B. G:SON BERG (21 mars).

4. *Vägfrågorna enligt riksdagens beslut* av byråchef NILS L. BOLINDER (14 april).

5. *En modern vägbeläggningssammansättning och egenskaper* av ingenjör AXEL HALL (14 april).

6. *Tävlan om förslag till Västerbron* av hamndirektör SAL. VINBERG (23 maj).

7. *Förslag till normalbestämmelser för leverans och provning av murtegel* av professor HENRIK KREÜGER (6 juni).

8. *Fyra år vid kraftverksbyggnaden Chenderoh, Perak* av kapten CARL THULIN (15 september).

9. *Schweisstechische Anforderungen beim Entwerfen und Bau geschweisster Brücken und Stahlhochbauten* av Reichsbahnoberrat MAX FÜCHSEL (13 oktober).

10. *Organisation och arbetsledning vid större byggnadsföretag* av civilingenjör EINAR NORDENDAHL (allmän organisation), arbetschefen GÖSTA WESTERBERG (arbetsmaskiner och transportanordningar) och kapten HERMAN JANS-SON (personal- och arbetarefrågor) (10 november).

11. *Vägnytt från Amerika; erfarenheter från den VI internationella vägkongressen i Washington, oktober 1930* av civilingenjör E. PAUL WRETTLIND och civilingenjör ALEX. SÖDERGREN (16 december).

Samtliga föredrag, utom de under 1, 2, 8 och 11 upptagna, åtföljdes av diskussion.

5. Norm- och standardiseringsfrågor.

Avdelningen har genom sin styrelse tagit ställning till en av föreningen remitterad skrivelse från Ingenjörsklubben i Falun angående revision av gällande betongnormer, och i en skrivelse till föreningen förordat dess stöd till en framställning till vederbörande myndigheter i syfte att i första hand åstadkomma en preliminär revision av ifrågavarande normer och sedermera en definitiv revision av desamma. Ärendet har sedermera avancerat, så att Kungl. Maj:t uppdragit åt därav berörda verk och styrelser att efter samråd med bl. a. Svenska Teknologföreningen verkställa den begärda preliminära revisionen av betongnormerna och att i samband därmed inkomma med yttrande ang. behov av och sätt och kostnad för en mera omfattande revision.

6. Kommittéer.

a) *Nitstandardiseringskommittén* (1930, direktör JOHN BJÖRK och byråingenjör ERNST HEDVALL) har under året avgivit sitt yttrande, som vidarebefordrats till föreningsstyrelsen.

b) De kommittéer, vilka avdelningen tillsatt eller i vilka avdelningen eller dess styrelse insatt representanter

och vilkas arbete vid årsskiftet icke fullbordats, äro följande:¹

1. *Väg- och vattenbyggnadstaxekommittén* (1923, herrar CARL J. INSULANDER, ordförande, GOTTFRIED BERG, AXEL EKWALL, ERNST NILSSON och HELGE TORULF). Kommittén har ännu icke slutfört sitt uppdrag.

2. *Kommittén för utredning av kompetens för mätningsman i stad* (1924, stadsingenjör AUG. PAHLMAN i samarbete med vissa förslagsställare). Kommittén har ännu icke slutfört sitt uppdrag.

3. *Byggherre — Konsulterande ingenjör — Entreprenörkommittén (Entreprenörkommittén)*, (1928, herrar ERNST LINDH (1928), ordförande, EINAR NORDENDAHL (1929), HANS KROGH (1928), FREY SAMSÖE (1928) och E. PAUL WRETTLIND (1928) har under året icke slutfört sitt uppdrag.

4. *Kommittén för prövning av förslag om enhetlig terminologi för självkostnadsberäkning* (1928, avdelningens representant direktör JOHN BJÖRK) har under året avgivit sitt yttrande. (Jmfr noten nedan.)

5. *Kommittén för normalbestämmelser för murtegel* (1929, avdelningens representanter herrar ERNST LINDH (1929), RAGNAR BRINK (1929) och G. CHATILLON-WINBERGH (1930). Kommittén har under året bedrivit ett energiskt arbete och överlämnade den 4 december sitt yttrande jämte normförslag till föreningsstyrelsen. Ärendet torde komma att slutbehandlas inom den närmaste tiden.

6. *Kommittén för frågan om den högre lantmäteriundervisningens ordnande* (1929, avdelningens representanter herrar E. EGGERT och G. SLETTENMARK) har ännu icke fullgjort sitt uppdrag.

7. *Kommittén för normalbestämmelser för järnkonstruktioner för hus-, bro- och vattenbyggnader* (1930, herrar JOHN BJÖRK, ordförande, EINAR LANDBERG, EINAR LUNDQVIST, G. CHATILLON-WINBERGH och K. I. KARLSSON) har under året verkställt granskning av statens delegerades förslag till omarbetning av normalbestämmelser för dessa konstruktioner. Kommittén har i maj avgivit ett preliminärt yttrande och var vid årsskiftet i det allra närmaste färdig

¹ Den härunder under 4 nämnda kommittén har vid årsskiftet avgivit sitt yttrande.

med sitt slutliga yttrande (yttrandet avlämnades den 10 januari 1931).

8. *Kommittén för förordning angående film* (1930, avdelningens representant civilingenjör ROBERT MOSSBERG) har ännu icke fullgjort sitt uppdrag.

7. Samarbete med in- och utländska sammanslutningar m. m.

Föreningens representanter i direktionen för Svenska Väg-institutet hava varit de av avdelningen utsedda herrar NILS WIBECK och E. PAUL WRETTLIND (1 juli 1929—30 juni 1930) samt herrar NILS L. BOLINDER och NILS WIBECK (1 juli 1930—30 juni 1931).

Avdelningens representant för att tillsammans med en representant för avdelningen för Mekanik avgiva förslag till utdelning av Kungl. Automobil Klubbens jubileumspris har varit professor W. FELLENIUS. Delegerade hava under hand meddelat föreningens styrelse, att de icke funnit någon lämplig kandidat att föreslå, och föreningen har i enlighet härmed avlåtit en skrivelse till K. A. K.

Vid den VI internationella vägkongressen i Washington representerades föreningen av avdelningens vice ordförande, civilingenjör E. PAUL WRETTLIND.

Avdelningen har under året inträtt som korporativ medlem i Svenska Sällskapet för Fotogrammetri och till sin representant i detta sällskap utsett civilingenjör ERIK HEGGSTRÖM.

Genom sin styrelse har avdelningen vidare föreslagit, att föreningen måtte ingå i Internationale Vereinigung für Brücken- und Hochbau på så sätt, att avdelningen för Väg- och vattenbyggnadskonst anmäles som korporativ ledamot. Föreningsstyrelsen hade vid årsskiftet ännu icke slutbehandlat denna fråga.

På avdelningens inbjudan hölls i samråd med den av Ingenjörsakademien anordnade konferensen i svetsningsfrågor den 13 oktober ett föredrag, betitlat »Schweiss-technische Anforderungen beim Entwerfen und Bau geschweisster Brücken und Stahlhochbauten» av Reichsbahnoberrat MAX FÜCHSEL.

Broinspektör C. RUDOLF KOLM representerade vid sam-

manträdet med det permanenta utskottet i »Internationale Vereinigung für Brückenbau und Hochbau» i Lugano den 4—5 april föreningen och avdelningen och har häröver avgivit reseberättelse.

8. Organisationsfrågor.

Efter ett omfattande förarbete inom styrelse och kommittéer beslöt avdelningen vid sammanträde den 10 februari att avslå samtliga förslag till ändring av avdelningens namn och att i stället kvarbliva vid det gamla.

9. Övriga ärenden.

Ahlsellska fondens resestipendium för år 1930 har på avdelningsstyrelsens rekommendation tilldelats civilingenjör NILS JAKOBSSON för studium av sjöregleringsföretag i Schweiz eller Tyskland.

10. Ekonomi.

Avdelningen har under året i anslag från föreningen erhållit sammanlagt kr. 500, varav kr. 100 till representation. Avdelningens utgifter för sammanträden, ski-optikonbilder, representation m. m. hava uppgått till sammanlagt kr. 699:83. Från år 1929 förefanns ett saldo å kr. 20:05, så att vid årsskiftet föreningens anslag överskridits med kr. 219:88. Denna summa har sedermera minskats till kr. 39:88, därigenom att avdelningen gottskrivits för kr. 180, vilka mottagits från Aktiebolaget Svenska Kullagerfabriken som bidrag till representationskostnaderna i samband med Reichsbahnoberrat MAX FÜCHSELS besök.

Stockholm den 30 januari 1931.

För Styrelsen för Svenska Teknologföreningens
Avdelning för Väg- och vattenbyggnadskonst.

E. PAUL WRETLIND.

| *Valter Furuskog.*

Berättelse över Svenska Teknologföreningens avdelnings för Kemi och Bergsvetenskap verksamhet under år 1930.

Medlemmar.

Följande fem medlemmar hava under året avlidit:

Civilingenjör A. D. ELLGAR, fil. dr GUSTAF EKMAN, bruksägare THORE LINDBERG, professor O. E. WESTIN och bergsingenjör LENNART C. G. VON FRIESEN.

Under året hava inträtt 18 st. nya medlemmar, varjämte 5 st. utgått, så att medlemsantalet vid årets slut utgjorde 551 st. mot 543 st. vid dess början.

Styrelse och funktionärer.

Till avdelningens styrelse under året hade utsetts:

Professor CARL BENEDICKS, ordförande (1929/30).
Civilingenjör A. D. ELLGAR, vice ordförande (1930).
Bergsingenjör H. CARLBORG, sekreterare (1927/30).
Överingenjör S. E. Sieurin, vice sekr. (1930).
Disponent J. Kempe (1930).
Civilingenjör O. LAQUIST (1930).
Bergsingenjör F. SANDELIN (1929) och
Överingenjör E. SCHÖN (1929).

Avdelningen led en mycket stor förlust, när civilingenjör ELLGAR avled den 3 februari. Till vice ordförande under återstående delen av året utsågs vid marssammanträdet civilingenjör A. S. W. ODELBERG.

Fackredaktörer för Teknisk Tidskrift hava varit docent E. NORLIN (1912) för kemi och professor B. G. MARKMAN (1919) för bergsvetenskap.

Klubbmästare hava varit civilingenjör E. THRVSN (1924) och bergsingenjör R. BILLGREN (1930).

Sammanträden.

Under året hava hållits 9 sammanträden å föreningens lokal med programfördelning enligt arbetsordningen, näm-

ligen den 17 jan., 14 febr., 6 mars, 11 april, 9 maj, 24 sept., 10 okt., 14 nov. och 12 dec. Före september-sammanträdet avlades på inbjudan av vice ordföranden, civilingenjör A. S. W. ODELBERG, ett besök vid Gustavbergs porslinsfabrik. Den 13 september besöktes på inbjudan av överdirektör A. GAVELIN den av Sveriges geologiska undersökning anordnade utställningen av geofysiska instrument m. m., som demonstrerades av direktör KARL SUNDBERG.

Föredrag.

1. »De senaste framstegen inom den tekniska elektro-kemien, Några studier och erfarenheter från skilda delar av Europa», av civilingenjör GÖSTA ANGEL.
2. »Glastillverkning vid Kosta glasbruk från äldsta till nuvarande tid» av civilingenjör G. W:SON CRONQUIST.
3. »Bestämning av specifika volymen för några järnlegeringar i smält tillstånd», av fil. mag. GÖSTA ERICSON.
4. »Kisförekomsterna i södra Spanien, något om deras brytning i äldre och nyare tid», av bergsingenjör OLOF BERGGREN.
5. »Framställning av rågummi, speciellt enligt förhållandena på Java», av fil. d:r ÅKE TENGVALL.
6. »Framställning och användning av flytande klor», av civilingenjör S. F. W. KJELLGREN.
7. Något om rationaliseringsarbetet vid Höganäsbolagets gruvdrift», av bergsingenjör P. EGON GUMMESON.
8. »Några amerikanska valsverkstyper», av bergsingenjör KARL G. DELLWIK.
9. »Slagbadets strömledande egenskaper vid elektriska ugnar», av tekn. d:r AXEL WEJNARTH.
10. »Vägen och bilen, situationsbilder från Värmdö väghållningsdistrikt, av civilingenjör A. S. W. ODELBERG.
11. »Interiörer från engelska och amerikanska porslinsfabriker», av civilingenjör A. S. W. ODELBERG.
12. »Några forskningsresultat i fråga om tvättning av linne- och bomullsväv med olika tvättmedel», av docent EVERT NORLIN.
13. »Metalliska nitrider, karbider, borider och hydri-der», av docent GUNNAR HÄGG.
14. »Nyare undersökningar rörande energibehovet och

malningsförloppet hos kul- och rökvarnar», av bergsingenjör ERNST ROTHELIUS.

15. »Tillverkning av råbrännvin», av disponent BENGT THORBJÖRNSSON.

Kommittéer.

- a) Avslutade under år 1930.
 1. Delegerad för behandling tillsammans med representanter för andra kemiska sammanslutningar i landet av frågan om Sveriges deltagande i Internationella unionen för ren och tillämpad kemi har varit direktör EJNAR RÖDLING med docent EVERT NORLIN som suppleant (1930).
 2. Nämnd för uppgörande av förslag till val av funktionärer för år 1931: bergsingenjör IVAR BOHM (1930), bergsingenjör H. CARLBORG (1927), docent EVERT NORLIN (1930), direktör S. E. SIEURIN (1930), direktör H. SJÖSTRÖM (1929) och civilingenjör G. ÖDQVIST (1930).
- b) Fungerande vid årsskiftet.
 1. I kommitté (I. V. A.) för följande av utvecklingen av frågan om mycket höga ångtryck representeras avdelningen av prof. CARL BENEDICKS, Stockholm (1924).
 2. Avdelningen är representerad i föreningens s. k. fönsterglaskommitté av direktör ALBERT AHLIN, Stockholm (1925).
 3. Avdelningen är representerad i föreningens kommitté för prövning av förslag om enhetlig terminologi för självkostnadsberäkning av bergsingenjör EDVIN FORNANDER, Hagfors och överingenjör HENRY BRAHMER, Rotebro (1928).
 4. Ledamot av en föreningens kommitté för avgivande av förslag till yttrande över förslag till förordning angående film har å avdelningens vägnar varit docent JOHN HERTZBERG, Stockholm (1930).
 5. Till avdelningens representant i Svenska nationalkommittén för kemi för åren 1931—1933 har utsetts direktör EJNAR RÖDLING med docent EVERT NORLIN som suppleant.
 6. Bestyrelsen för tolfte allmänna svenska kemistmötet år 1931:

Civilingenjör AXEL ODELBERG, sammankallande, överingenjör CHARLES BIRCH-IENSEN, fil. d:r B. GROTH, prof. B. HOLMBERG, civilingenjör O. LAQUIST, professor KARL

KULLGREN, direktör SIGURD NAUCKHOFF, disponent S. NORDENGREN, professor W. PALMER, professor L. RAMBERG och överingenjör E. SCHÖN.

Övriga ärenden.

Avdelningens styrelse har till föreningens styrelse avgivit förslag angående föreningens representerande vid Congrès International des Mines, de la Métallurgie et de la Géologie appliquée i Liège 1930.

Ekonomi.

Vid årets ingång hade avdelningen av tidigare anslag från föreningen till godo en summa av kronor 430: 35, varjämte under året tillkommit nytt anslag med kronor 500: —. Av de sålunda till förfogande stående medlen, kronor 930: 35, har under året förbrukats kronor 406: —, vadan vid årsskiftet återstår ett saldo, avdelningen till godo, på kronor 524: 35.

Stockholm den 31 dec. 1930.

CARL BENEDICKS.

/ Harald Carlborg.

Berättelse över Svenska Teknologföreningens avdelning för Skeppsbyggnadskonst verksamhet under år 1930.

Ledamöter.

Under året hava i avdelningen invalts 6 nya ledamöter. Ur avdelningen hava under året avgått 8 ledamöter, varav på grund av dödsfall:

Förste fartygsinspektör J. H. ERDTMAN, skeppsbyggerinspektör C. J. A. ISAKSSON, professor C. J. FR. M. LIL-LIEHÖÖK, civilingenjör C. E. PLYM.

Avdelningens ledamotsantal uppgår vid årsskiftet till 251.

Styrelse och funktionärer.

Avdelningens styrelse har under året utgjorts av:

Civilingenjör H. TOLLÉUS, ordförande, marindirektör T. HERLIN, vice ordförande, mariningenjör E. LINDBERG, sekreterare, civilingenjör N. J. LJUNGZELL, redaktör samt civilingenjör U. GAWELL, ingenjör E. A. HEDEN och, intill sin död den 24 mars, förste fartygsinspektör H. ERDTMAN.

Avdelningen har representerats i föreningens styrelse av civilingenjör H. TOLLÉUS och marindirektör T. HERLIN med civilingenjör N. J. LJUNGZELL som suppleant.

Klubbmästare har under året varit mariningenjör O. BOLDT-CHRISTMAS.

Sammanträden m. m.

Styrelsen har under året haft tre sammanträden, nämligen den 7 och 14 april samt den 13 november, samtliga å föreningens lokal.

Avdelningen har under året hållit två ordinarie sammanträden, nämligen vårsammanträdet den 10 maj och höstsammanträdet den 29 november, båda å föreningens lokal. Före höstsammanträdet ägde samling rum i Tekniska Högskolans Studentkårs nyuppförda byggnad för att på inbjudan av Kårens S-sektion bese lokalerna m. m.

Föredrag.

Under året hava följande föredrag hållits:

å *ordinarie vårsammanträdet*:

Kolpulvereldning för sjöångpannor, av civilingenjör K.-H. LARSSON;

Val av varvantal för motorfartygs propellrar, av civilingenjör U. GAWELL;

Exempel på förlängning av mindre fartyg, av docent H. F. NORDSTRÖM.

å *ordinarie höstsammanträdet*:

Gränsskikt och motstånd, av professor I. MALMER;

Några meddelanden om flygplankryssaren Gotland, av mariningenjör I. HULT;

De föreslagna internationella fribordsbestämmelserna, av civilingenjör H. TOLLÉUS;

Ombyggnaden av Stockholms stads brandbåt Phoenix, av civilingenjör A. ROSBORG.

Samarbete med inländska sammanslutningar.

Det ordinarie vårsammanträdet har i likhet med vad som skett under ett flertal föregående år anordnats i anslutning till Sveriges Allmänna Sjöfartsförenings årsmöte. I år hava dessutom Föreningen för Inre Vattenvägar och Svensk Förening för Internationell Sjö rätt anordnat sina ordinarie sammanträden till samma tidpunkt, varför ovan nämnda tre föreningar och avdelningen utsände gemensamt mötesprogram för sammanträden den 8—10 maj med inbjudan även till icke medlemmar av resp. föreningar att övervara de olika sammanträdena.

Fonder:

Skeppsbyggarnas Hjälpfond uppgår den 31 december till 2 704: 58 kronor.

Stockholm den 31 december 1931.

HUGO TOLLÉUS

Ordförande

E. Lindberg
Sekreterare

**Berättelse över Svenska Teknologföreningens
Avdelnings för Teknisk Undervisning
verksamhet under år 1930.**

Medlemsantalet var vid årets början 197.

Under året ha tillkommit 21 nya medlemmar.

Med döden ha avgått: Professorerna FREDRIK LILLIEHÖÖK, J. G. CLASON och O. E. WESTIN, vadan medlemsantalet vid årets slut uppgår till 215.

Avdelnings styrelse har utgjorts av:

Professor HJALMAR DAHL, ordförande.

Professor G. BORELIUS, v. ordförande.

Docent JOHN HERTZBERG, sekreterare.

Professor W. FELLENIUS.

Arkitekt R. ENBLOM.

Laborator M. MÖLLER.

Civilingenjör GUSTAF ÖDQVIST.

Avdelnings representanter i Svenska Teknologföreningens styrelse ha varit:

Professor Hj. DAHL och professor G. BORELIUS med professor W. FELLENIUS som suppleant.

Styrelsen har under arbetsåret sammanträtt 2 gånger, Avdelningen likaledes 2 gånger. Därvid har bland annat förekommit:

Vid sammanträdet den 14 mars:

Föredrag av överingenjören OSCAR WIBERG: »Filmskildring av en resa i Japan», samt av docent JOHN HERTZBERG: »Färgkinematografi», varjämte sistnämnde förevisade en enligt anaglyfprincipen upptagen stereoskopisk kinematografilm.

Vid sammanträdet den 6 dec. höll docent JOHN HERTZBERG ett föredrag om »Andrée-expeditionens fotografiska material» och författarinnan ALMA VELANDER-PHILIP om »Spanskt», några glimtar om gammalt och nytt från riddarlighetens och bravaderernas land.

Efter vid sammanträdet den 6 dec. företaget val av styrelse för 1931 fick denna följande sammansättning:

Professor G. BORELIUS, ordförande,

Professor W. FELLENIUS, v. ordförande,

Docent JOHN HERTZBERG, sekreterare,

Professor C. E. L. HUBENDICK,

Civilingenjör GUSTAF ÖDQVIST,

Laborator MAURITZ MÖLLER,

Professor BROR HOLMBERG.

Till avdelningens representanter i Svenska Teknologföreningens styrelse valdes vid samma tillfälle: professorerna G. BORELIUS och W. FELLENIUS med professor Hj. DAHL som suppleant.

Stockholm i mars 1931.

JOHN HERTZBERG.